पतङ्गिन् *m.* A bird.

पतञ्जलिः N. of the celebrated author of the Mahābhāṣya, the great commentary on Pāṇini's Sūtras; also of a philosopher, the propounder of the Yoga philosophy.

पतत् (–न्ती *f.*) Flying, descending, alighting, coming down &c. *-m.* A bird; परमः पुमानिव पतिं पतताम् Ki. 6. 1; क्वचित् पथा संचरते सुराणां क्वचिद्घनानां पततां क्वचिच्च R. 13. 19; Śi. 9. 15. **–Comp. –ग्रहः** 1 the reserve of an army. **–2** a spitting pot, spittoon; तमेकमाणिक्यमयं महोन्नतं पतद्ग्रहं ग्राहितवाग्नलेन सः N. 16. 27; रौप्यान् रौक्माँश्च पर्यङ्कान् करङ्काँश्च पतद्ग्रहान् Śiva B. 17. 43. **–प्रकर्ष** *a.* (in rhet.) illogical; prosaical. **–भीरुः** a hawk, falcon. **–वहः** (= पतद्ग्रहः) पतद्वहत्वेन कृतात्पतङ्गः पत्न्या जलेशस्य दिशा बहस्य Rām. Ch. 6. 15.

पतत्रम् [पत्-करणे अत्रन्] 1 A wing, pinion; Śvet. Up. 3. 3; येन मे पूर्वमद्रीणां पक्षच्छेदः प्रजात्यये। कृतो निविशतां भारैः पतत्त्रैः पततां भुवि॥ Bhāg. 8. 11. 34. **–2** A feather. **–3** A vehicle.

पतत्रिः A bird.

पतत्रिन् *m.* 1 A bird; दयिता द्वन्द्वचरं पतत्रिणम् (पुनरेति) R. 8. 56; 9, 27; 11. 11; 12. 48; Ku. 5. 4. –2 An arrow; अभिजग्राह सौमित्रिर्विनद्योभौ पतत्रिभिः Mb. 3. 287. 22. **–3** A horse; esp. in Aśvamedha sacrifice; पतत्रिणा तदा सार्धम् Rām. 1. 14. 34; पतत्रिणस्तस्य वपामुद्धृत्य नियतेन्द्रियः 36. *-n.* (dual) Ved. Day and night; मामिमे पतत्रिणी वि दुग्धाम् Rv. 1. 158. 4. **–Comp. –केतनः** an epithet of Viṣṇu. **–राजः, –वरः** N. of Garuḍa; Mb. 7. 16. 14.

पतनम् [पत्-भावे ल्युट्] 1 The act of flying or coming down, alighting, descending, throwing oneself down at. –2 Setting (as of the sun). –3 Going down to hell; निरये चैव पतनम् Ms. 6. 61. –4 Apostacy. –5 Falling from dignity, virtue &c. अनिग्रहाच्चेन्द्रियाणां नरः पतनमृच्छति Y. 3. 219. –6 Fall, decline, ruin, adversity (opp. उदय or उच्छ्राय); ग्रहाधीना नरेन्द्राणामुच्छ्रायाः पतनानि च Y. 1. 308. –7 Death. –8 Hanging down, becoming flaccid (as breasts). –9 Miscarriage. –10 (In arith.) Subtraction. –11 The latitude of a planet. **–Comp. –धर्मिन्** *a.* subject to the law of decay, perishable. **–शील** *a.* accustomed to fall down.

पतनीय *a.* Causing a fall, causing the loss of caste. **–यम्** A degrading crime or sin; लाक्षालवणमांसानि पतनीयानि विक्रये Y. 3. 40. नीचाभिगमनं गर्भपातनं भर्तृहिंसनम्। विशेषपतनीयानि स्त्रीणामेतान्यपि ध्रुवम्॥ 297; Mb. 7. 156. 5.

पतमः, पतसः 1 The moon. –2 A bird. –3 A grass-hopper.

पतयालु *a.* Tending or prone to fall, liable to fall.

पतापत *a.* 1 Going, or inclined to fall. –2 Going much or frequently.

पतित *p. p.* 1 Fallen, descended, alighted. –2 Dropped. –3 Fallen (in a moral sense), abandoned, wicked; नष्टे मृते प्रव्रजिते क्लीबे च पतिते पतौ। –4 Apostate. –5 Degraded, outcast. –6 Fallen in battle, defeated or overthrown. –7 Being in, fallen into; as in अवशपतित. –8 Placed, kept; निक्षेपे पतिते हर्म्ये श्रेष्ठी स्तौति स्वदेवताम् Pt. 1. 14. –9 (with पादयोः or पाद–) Having thrown oneself at (a person's feet). **–तम्** Flying. **–Comp. –उत्पन्न** *a.* sprung from an outcast. **–गर्भा** a woman who miscarries. **–मूर्धज** *a.* one whose hair has fallen out. **–वृत्त** *a.* one leading a life of an out-cast. **–सावित्रीकः** a man of the first three classes whose thread-ceremony has been improperly performed, or not performed at all. **–स्थित** *a.* lying on the ground.

पतेर *a.* [पत्-एर] 1 Flying, falling. –2 Going, moving. **–रः** 1 A bird. –2 A hole or pit. –3 A kind of measure (आढक q. v.).

पत्मन् *n.* Ved. Flight.

पत्वन् *n.* Ved. Flying, flight.

पताञ्चिका A bow-string.

पताकः 1 पताका q. v. –2 A particular position of the hands or fingers in shooting of an arrow; cf. त्रिपताक.

पताका 1 A flag, banner (fig. also); पताकाभिर्वराहाभिध्वजैश्च समलंकृताम् Rām. 2. 7. 3; यं काममञ्जरी कामयते स हरतु सुभगपताकाम् Dk. 47 'let him carry the palm of beauty or good fortune'. –2 A flag-staff. –3 A sign, emblem, mark, symbol. –4 An episode or episodical incident in a drama; see पताकास्थानक below. –5 Auspiciousness, good fortune or luck.–6 Celebrity, publicity; रम्या इति प्राप्तवतीः पताकाः Śi. 3. 53 (com. 'अन्यत्र रम्या इत्येवं पताकाः प्राप्तवतीः। प्रसिद्धिं गता इत्यर्थः।'). –7 A particular high number; तत्र शङ्कुपताके द्वे युगान्तं कल्पमेव च Mb. 13. 107. 63. **–Comp. –अंशुकम्** a flag. **–दण्डः** a flag-staff. **–स्थानकम्** (in dramaturgy) intimation of an episodical incident, when instead of the thing thought of or expected, another of the same character is brought in by some unexpected circumstance (यत्रार्थे चिन्तितेऽन्यस्मिंस्तल्लिङ्गोऽन्यः प्रयुज्यते। आगन्तुकेन भावेन पताकास्थानकं तु तत्॥ S. D. 299; for its different kinds, see 300-304).

पताकिक *a.* Having or carrying a banner.

पताकिन् *a.* Having or carrying a banner, adorned with flags. *-m.* 1 An ensign, standard-bearer. –2 A flag. –3 A scheme or figure for casting a nativity. –4 A chariot; क्षितिरेणुकेतुवसनाः पताकिनः Śi. 13. 4. **–नी** An army; (न प्रसेहे) रथवर्त्मरजोऽप्यस्य कुत एव पताकिनीम् R. 4. 82; Ki. 14. 27.

पतिः [पा-डति] 1 A master, lord; as in गृहपतिः. –2 An owner, possessor, proprietor; क्षेत्रपतिः. –3 Governor, ruler, one who presides over; ओषधीपतिः, वनस्पतिः, कुलपतिः &c. –4 A husband; प्रमदाः पतिवर्त्मगा इति प्रतिपन्नं हि